

**Szkoła Podstawowa im. gen. Nikodema Sulika
w Lubyczy Królewskiej**

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
NA WYPADEK WTARGNIĘCIA NAPASTNIKA
NA TEREN SZKOŁY ORAZ PODŁOŻENIA
URZĄDZENIA WYBUCHOWEGO**

Lubycza Królewska kwiecień 2020

Spis treści

I. PODSTAWA PRAWNA.....	3
II. CEL PROCEDURY	3
III. PRZEDMIOT I ZAKRES STOSOWANIA PROCEDURY	3
IV. OGÓLNE ZASADY ORGANIZACJI I FUNKCJONOWANIA SYSTEMÓW ALARMOWANIA	3
V. PODSTAWY URUCHOMIENIA PROCEDURY	4
VI. SPOSÓB OGŁOSZENIA ALARMU – SYGNAŁY ALARMOWE	4
VII. ZADANIA DYREKTORA SZKOŁY NA WYPADEK WTARGNIĘCIA NAPASTNIKA	5
VIII. POWIADAMIENIE SŁUŻB RATOWNICZYCH O WTARGNIĘCIU UZBROJONEGO NAPASTNIKA	5
IX. ZASADY POSTĘPOWANIA OSÓB PRZEBYWAJACYCH NA TERENIE SZKOŁY NA WYPADEK WTARGNIĘCIA NAPASTNIKA	6
X. OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW PLACÓWKI OŚWIATOWEJ ZWIĄZANE Z WPROWADZENIEM „ZASAD ALARMOWANIA I POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WTARGNIĘCIA NAPASTNIKA”	7
WAŻNE NUMERY ALARMOWE:	8
IX. ZASADY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI O PODŁOŻENIU LUB ZLOKALIZOWANIU URZADZENIA WYBUCHOWEGO W OBIEKCIE.....	8
Załącznik nr 1.	11
Załącznik nr 2.	13
Załącznik nr 3.	15
Załącznik nr 4.	16

I. PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym - Dz. U. z 2007r., Nr 89, poz. 590 oraz z 2009 r. Nr 11, poz. 59.
2. Ustawa z dnia 21 czerwca 2002r. o stanie wyjątkowym (Dz. U. Nr 113, poz. 985 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2002r., Nr 147, poz. 1229 z późn. zm.).
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności (Dz. U z 1993 nr 91, poz. 421).
5. Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r.)

II. CEL PROCEDURY

Celem procedur jest zwiększenie bezpieczeństwa uczniów pracowników szkoły poprzez:

- wdrażanie zasad postępowania warunkujących bezpieczeństwo osób przebywających na terenie szkoły,
- usystematyzowanie zasad postępowania w sytuacjach kryzysowych,
- zapewnienie sprawnej organizacji działań oraz przepływu informacji pomiędzy podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo na terenie szkoły,
- zapewnienie sprawnego przygotowania i przeprowadzenia bezpiecznej ewakuacji uczniów i pracowników szkoły z budynku.

III. PRZEDMIOT I ZAKRES STOSOWANIA PROCEDURY

Procedura określa tryb postępowania oraz uprawnienia i odpowiedzialności osób realizujących niezbędne działanie począwszy od stwierdzenia symptomów wskazujących na konieczność podjęcia czynności związanych z ewakuacją uczniów i pracowników z budynku.

IV. OGÓLNE ZASADY ORGANIZACJI I FUNKCJONOWANIA SYSTEMÓW ALARMOWANIA

- nad funkcjonowaniem systemu alarmowania na terenie szkoły nadzór sprawuje dyrektor placówki,
- sygnały alarmowe przekazywane są za pomocą syren alarmowych mechanicznych i elektronicznych,
- sygnały alarmowe i komunikaty ostrzegawcze mogą być wykorzystywane

- wyłącznie w sytuacji rzeczywistego zagrożenia,
- decyzję o ogłoszeniu sygnału alarmowego lub komunikatu ostrzegawczego, w przypadku ujawnienia zagrożenia wynikającego z wtargnięcia uzbrojonego napastnika na teren placówki, podejmuje każdy z przeszkolonych i przygotowanych do tego pracowników placówki, wówczas, gdy: takie zagrożenie zauważy, będzie miał podejrzenie, że takie zagrożenie może za chwilę wystąpić lub taką informację zagrożeniu otrzymał.

V. PODSTAWY URUCHOMIENIA PROCEDURY

- zamach terrorystyczny,
- otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego lub innego środka niebezpiecznego.

VI. SPOSÓB OGŁOSZENIA ALARMU – SYGNAŁY ALARMOWE

1. Alarmowanie o zagrożeniach w budynku szkoły odbywa się w ramach wewnętrznego systemu alarmowania z wykorzystaniem sieci wewnętrznej urządzeń głośno mówiących.
2. W wypadku zagrożenia wymagającego ewakuacji jest kilkakrotnie powtarzany słowny komunikat: „Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm ewakuacyjny dla uczniów i pracowników szkoły” za pośrednictwem radiowęzła, megafonu lub sygnału dźwiękowego - sygnał ciągły trwający 60 sekund - uruchamiany na portierni lub w pokoju nauczycieli na pierwszym piętrze za pośrednictwem instalacji dzwonkowej lub gdy nie ma zasilania tj. ustalenie hasła – **Napastnik!**
3. **Odwołanie alarmu** - wyłącznie przez dyrektora lub osobę przez niego upoważnioną, bezwzględnie po kontakcie i w uzgodnieniu z policjantem dowodzącym działaniami na miejscu zdarzenia „Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm dla uczniów i pracowników szkoły.”
4. Ewakuację należy prowadzić w sposób zorganizowany, kierując się ustaleniami procedury i aktualnie zaistniałą sytuacją.
5. komunikat o ewakuacji powinien być dotrzeć do wszystkich osób znajdujących się w rejonie szkoły.

VII . ZADANIA DYREKTORA SZKOŁY NA WYPADEK WTARGNIĘCIA NAPASTNIKA

- systematyczne prowadzenie realistycznej oceny stanu zabezpieczeń przed uzbrojonym napastnikiem,
- sprawdzanie, czy zasady postępowania w sytuacji zagrożenia są znane wszystkim pracownikom, czy klucze od drzwi ewakuacyjnych są w miejscu wyznaczonym, itp.),
- wyznaczenie kierunku/drogi ewakuacji najlepiej od tej strony budynku, która nie posiada okien lub znajduje się za przeszkodą stałą, zza której nie widać zagrożonego budynku,
- w przypadku braku możliwości przeprowadzenia ewakuacji, wyznacza się miejsca do schronienia się: piwnice szkoły pod kuchnią, wyznaczenie miejsca zbiórki w bezpiecznej odległości od źródła zagrożenia, w miejscu niewidocznym z okien placówki oświatowej,
- organizowanie przeszkolenia pracowników na wypadek ataku napastnika oraz ćwiczeń, bądź instruktaży dla pracowników placówki, uczniów, dzieci,
- ograniczenie osobom nieuprawnionym dostępu do dokumentów i planów sytuacyjnych placówki. Wszystkie te informacje powinny być udostępnione służbom porządkowym: Państwowej Straży Pożarnej, Policji itp.

VIII. POWIADAMIENTE SŁUŻB RATOWNICZYCH O WTARGNIĘCIU UZBROJONEGO NAPASTNIKA

1. Telefoniczne alarmowanie

- wybranie numeru alarmowego 112 lub 997,
- po zgłoszeniu się dyżurnego operatora spokojnie i wyraźnie należy podać:
 - miejsce zdarzenia,
 - rodzaj zdarzenia,
 - informacje o zagrożeniu życia i zdrowia ludzkiego,
 - liczbę napastników,
 - opis wyglądu napastników,
 - ilość i rodzaj broni,
 - liczbę ofiar i gdzie je widziano,
 - imię i nazwisko zgłaszającego,
 - numer telefonu, z którego nadawana jest informacja o zdarzeniu,
 - najszybszą/najbezpieczniejszą drogę dojazdu do miejsca zdarzenia,
 - po powiadomieniu nie należy odkładać słuchawki do chwili potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia,

- przyjmujący może zażądać: potwierdzenia zgłoszenia poprzez oddzwonienie, wykonania polecenia/instrukcji, dodatkowych informacji, które w miarę możliwości należy podać.
- 2. Jeżeli sytuacja nagle się zmieni, należy szybko o tym powiadomić operatora numeru 112 lub 997
- 3. Po przybyciu na miejsce służb, jeżeli to możliwe, dyrektor szkoły przekazuje dodatkowe informacje, tj.:
 - ile osób opuściło budynek,
 - ile osób zostało w budynku i na jakich poziomach,
 - pokazać plany budynku i drogi ewakuacji,
 - gdzie ostatnio był widziany agresor,
 - czym przyjechał lub skąd przyszedł napastnik.

IX. ZASADY POSTĘPOWANIA OSÓB PRZEBYWAJĄCYCH NA TERENIE SZKOŁY NA WYPADEK WTARGNIĘCIA NAPASTNIKA

1. Ucieczka z zagrożonego rejonu drogą ewakuacji, poza rejon zagrożenia.
 2. Ewakuacja tylko w przypadku bezpośredniej bliskości wyjścia, z dala od źródła zagrożenia.
- W przypadku zarządzenia ewakuacji:
 - należy zostawić wszystkie swoje rzeczy w miejscu, gdzie się znajdują,
 - skorzystać z wyznaczonej drogi ewakuacji,
 - po drogach ewakuacyjnych poruszać się szybko, unikać blokowania ruchu, zatrzymywania się, czy też gwałtownego napierania na poruszających się z przodu,
 - Podczas ewakuacji:
 - zachować ciszę, spokój, rozwagę,
 - udzielać pierwszej pomocy w miejscu bezpiecznym, jedynie wtedy, gdy nie ma to wpływu na własne bezpieczeństwo,
 - ostrzegać o niebezpieczeństwie,
 - w przypadku opadów deszczu, śniegu lub panującego zimna, przeprowadzić dzieci klas I-III do budynku przedszkola, natomiast uczniów klas IV-VIII do budynków socjalnych, znajdujących się na stadionie.
 - Jeżeli bezpieczna ewakuacja nie jest możliwa:
 - zamknąć drzwi,
 - zastawić drzwi ciężkim meblami i ławkami,
 - wyłączyć wszystkie światła,
 - wyłączyć/wyciszyć wszystkie urządzenia elektroniczne,

- położyć się na podłodze z dala od drzwi i okien, zachować ciszę,
- jeżeli jest to możliwe udzielić pierwszej pomocy poszkodowanym,
- nie otwierać nikomu drzwi (służby ratownicze zrobią to same)
- **Jeżeli nie mogliśmy się ewakuować lub ukryć albo zabarykadować w pomieszczeniu bezpiecznym, a nasze życie lub zdrowie jest bezpośrednio zagrożone w bezpośrednim kontakcie z napastnikiem, należy:**

WALCZYĆ, a jeżeli nie jesteśmy w stanie podjąć walki, to BŁAGAĆ O LITOŚĆ.

3. Podczas działań służb ratowniczych należy:

- zachować spokój,
- stosować się do wszystkich poleceń służb,
- nie trzymać nic w rękach,
- nie zadawać pytań podczas ewakuacji,
- unikać gwałtownych ruchów, alarmujących gestów itp.,
- poddać się kontroli bezpieczeństwa,
- jeżeli posiadamy istotne informacje o napastnikach lub ofiarach, przekazać je służbom ratowniczym.

X. OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW PLACÓWKI OŚWIATOWEJ ZWIĄZANE Z WPROWADZENIEM „ZASAD ALARMOWANIA I POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WTARGNIĘCIA NAPASTNIKA”

- zapoznanie się z rodzajami alarmów, komunikatów ostrzegawczych i sygnałów alarmowych, numerami telefonów służb ratowniczych i porządkowych,
- ćwiczenie umiejętności posługiwania się technicznymi środkami alarmowania i powiadamiania oraz znajomość miejsca ich rozmieszczenia w danej placówce,
- dysponowaniem numerami telefonów do kierownictwa placówki (dyrektora, zastępcy dyrektora, innych osób funkcyjnych),
- okresowe zapoznawanie się z instrukcją przeciwpożarową, planami ewakuacji oraz innymi instrukcjami i planami dotyczącymi m.in. rozmieszczenia głównych wyłączników energii elektrycznej, hydrantów, systemów alarmowych oraz posiadanie umiejętności posługiwania się nimi w razie wystąpienia sytuacji kryzysowej.

WAŻNE NUMERY ALARMOWE:

- 112 – Centrum Powiadamiania Ratunkowego
- 999 – Pogotowie Ratunkowe
- 998 – Straż Pożarna
- 997 – Policja
- 992 – Pogotowie Gazowe

IX. ZASADY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI O PODŁOŻENIU LUB ZLOKALIZOWANIU URZĄDZENIA WYBUCHOWEGO W OBIEKCIE

1. Alarmowanie

- osobie przyjmującej zgłoszenie o podłożeniu urządzenia wybuchowego oraz administratorowi obiektu nie wolno lekceważyć żadnej informacji na ten temat,
- osoba, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu urządzenia wybuchowego albo zauważyła w obiekcie przedmiot niewiadomego pochodzenia, mogący zawierać materiał wybuchowy powinna powiadomić o tym:
 - dyrektora szkoły – Tel 846617020 ,
 - Policję – tel. 112 lub 997, która z urzędu dokonuje sprawdzenia wiarygodności każdego zgłoszenia,
- w zależności od rodzaju zdarzenia, zawiadamiając Policję należy podać:
- treść rozmowy ze zgłaszającym podłożenie urządzenia wybuchowego, którą należy prowadzić wg wskazówek załączonych do instrukcji – załącznik nr 1,
- treść przesłanej wiadomości o podłożeniu urządzenia wybuchowego (list przesłany drogą elektroniczną należy zabezpieczyć wg wskazówek załączonych do instrukcji – załącznik nr 3),
- miejsce i opis zlokalizowanego przedmiotu, który może zawierać materiał wybuchowy,
- numer telefonu, z którego prowadzona jest rozmowa i swoje nazwisko.

2. Czynności podejmowane przez dyrektora szkoły po uzyskaniu informacji o podłożeniu urządzenia wybuchowego lub w wypadku jego zlokalizowania

- do czasu przybycia Policji czynnościami zarządza dyrektor szkoły, a w czasie jego nieobecności osoba przez niego upoważniona.

- zarządzający czynnościami, w sytuacji, gdy urządzenie wybuchowe nie zostało jeszcze zlokalizowane, poleca aby użytkownicy pomieszczeń dokonali sprawdzenia, czy znajdują się w nich:
 - przedmioty, których wcześniej nie było i nie wnieśli ich użytkownicy pomieszczeń (a mogły być wniesione i pozostawione przez inne osoby, np. interesantów),
 - ślady przemieszczenia elementów wyposażenia pomieszczeń,
 - zmiany w wyglądzie zewnętrznym przedmiotów znajdujących się w pomieszczeniu oraz emitowane z nich sygnały (np. dźwięki mechanizmów zegarowych, świecące elementy elektroniczne itp.),
- pomieszczenia ogólnodostępne, takie jak: korytarze, klatki schodowe, hole, toalety, piwnice, itp. oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu powinny być sprawdzone przez pracowników szkoły,
- w przypadku stwierdzenia przez użytkowników pomieszczeń obecności przedmiotów, których wcześniej nie było lub zmiany w wyglądzie i usytuowaniu przedmiotów stale znajdujących się w tych pomieszczeniach, można przypuszczać, iż mogą to być urządzenia wybuchowe, w takiej sytuacji:
 - **nie wolno dotykać** zlokalizowanych przedmiotów, a o ich umiejscowieniu należy natychmiast powiadomić dyrektora szkoły lub osobę pełniącą funkcję administratora.

Dyrektor szkoły może wydać decyzję o ewakuacji osób z zagrożonego obiektu przed przybyciem Policji

- w przypadku ogłoszenia ewakuacji **dyrektor szkoły poleca** użytkownikom pomieszczeń zabrać ze sobą rzeczy osobiste, z którymi przybyli do szkoły i mieć je stale przy sobie np.: torebki, plecaki oraz nakrycia wierzchnie,
- dyrektor szkoły ogłaszając ewakuację powinien zachować spokój i opanowanie, aby nie dopuścić do przejawów paniki.

3. Akcja rozpoznawczo- neutralizacyjna zlokalizowanych urządzeń wybuchowych.

- po przybyciu do szkoły policjanta lub policyjnej grupy interwencyjnej dyrektor szkoły przekazuje im wszelkie informacje dotyczące zdarzenia oraz wskazuje miejsca zlokalizowanych przedmiotów obcego pochodzenia i punkty newralgiczne w obiekcie,
- policjant lub dowódca grupy policjantów przejmuje zarządzanie czynnościami, a dyrektor szkoły udziela mu wszechstronnej pomocy,
- na wniosek policjanta zarządzającego czynnościami dyrektor szkoły podejmuje decyzję o ewakuacji użytkowników i innych osób z obiektu - o ile wcześniej to nie nastąpiło,

- identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanych przedmiotów obcego pochodzenia oraz neutralizowaniem ewentualnie podłożonych urządzeń wybuchowych zajmują się uprawnione komórki organizacyjne Policji, przy wykorzystaniu specjalistycznych środków technicznych,
- po zakończeniu czynności policjant przekazuje protokolarnie obiekt dyrektorowi szkoły.

4. Postanowienia końcowe.

- dyrektor szkoły podejmuje wszelkie czynności zmierzające do fizycznej i technicznej ochrony obiektu, uniemożliwiającej podkładanie w nim urządzeń wybuchowych,
- dyrektor szkoły na bieżąco organizuje szkolenia personelu w zakresie stosowania niniejszej instrukcji oraz prowadzenia ewakuacji, a także posiada aktualny plan obiektu zawierający informacje o rozmieszczeniu punktów newralgicznych, takich jak: węzły gazowe, energetyczne i wodne, który udostępnia na żądanie policjanta zarządzającego czynnościami,
- dyrektor zapewnia bieżące monitorowanie wiadomości przekazywanych na adresy poczty elektronicznej danej instytucji, podawane do publicznej wiadomości jako adresy kontaktowe, pod kątem ewentualnego wpływu informacji o zagrożeniach dla obiektu
- **z treścią niniejszych „zasad postępowania” dyrektor zapoznaje pracowników szkoły.**

Załącznik nr 1.

Zasady postępowania dla osób, które jako pierwsze uzyskały informację o podłożeniu lub zlokalizowaniu urządzenia wybuchowego w obiekcie użyteczności publicznej

1. Informacja o podłożeniu urządzenia wybuchowego przekazana telefonicznie

- zachowaj spokój i nie rozłączaj się,
- jeżeli to możliwe, zasygnalizuj innym osobom, aby przysłuchiwali się rozmowie,
- poproś o powiadomienie o tej sytuacji administratora i Policję,
- jeżeli aparat telefoniczny identyfikuje numer dzwoniącego, zanotuj ten numer albo symbole, które się pojawiły na wyświetlaczu
- zapisz dokładnie słowa informacji,
- utrzymuj dzwoniącego jak najdłużej na linii; użyj *Formularza rozmowy ze zgłaszającym podłożenie urządzenia wybuchowego*, który pomoże Ci zebrać jak największą liczbę informacji,
- jeżeli to możliwe, nagraj rozmowę
- bądź dostępny i gotowy do przekazania szczegółowych informacji dotyczących rozmowy służbom przybyłym na miejsce,

2. Informacja o podłożeniu urządzenia wybuchowego przekazana osobiście

- jeśli osoba przekazująca informację odejdzie zanotuj, w którym kierunku się udała,
- powiadom administratora i Policję,
- zapisz przekazaną informację dokładnie w ten sam sposób, w jaki została wyartykułowana,
- zanotuj rysopis osoby, która przekazała informację:
 - imię, nazwisko, pseudonim – jeśli są znane,
 - płeć,
 - wiek,
 - sylwetka (waga/wzrost),
 - włosy i kolor oczu,
 - rasa,
 - typ/kolor ubrania,
 - głos (głośny, głęboki, z akcentem, itp.),
 - znaki szczególne.

3. Informacja o podłożeniu urządzenia wybuchowego przekazana listownie

- jeżeli to możliwe ogranicz dostęp do dokumentu innym osobom,
- zawiadom administratora i Policję,
- zapamiętaj, kto widział i dotykał dokument
- jeżeli to możliwe sfotografuj treść dokumentu,

4. Informacja o podłożeniu urządzenia wybuchowego przekazana pocztą elektroniczną

- zostaw wiadomość otwartą na komputerze,
- zawiadom administratora obiektu, administratora systemu wewnętrznego, Policję,
- utrwal informację, np. wydrukuj, sfotografuj albo skopiuj wiadomość i jej temat,
- zanotuj datę i czas odebrania wiadomości.

Załącznik nr 2.

Formularz rozmowy ze zgłaszającym podłożenie urządzenia wybuchowego.

TRZYMAJ TĘ KARTKĘ POD TELEFONEM. POSTARAJ SIĘ NAGRAĆ ROZMOWĘ

PYTANIA

1. Kiedy bomba eksploduje ?
2. Gdzie jest teraz bomba ?
3. Jak wygląda bomba ?
4. Jakiego typu jest ta bomba ?
5. Co spowoduje eksplozję ?
6. Czy podłożyłeś bombę ?
7. Dlaczego ?
8. Gdzie mieszkasz ?
9. Jak się nazywasz ?

- DOKŁADNE SŁOWA WYPOWIEDZI.....
.....
.....
.....
.....

- PŁEĆ DZWONIĄCEGO.....
- WIEK.....
- NUMER TELEFONU DZWONIĄCEGO.....
- GODZINA.....
- DŁUGOŚĆ ROZMOWY.....
- DATA.....
- GŁOS DZWONIĄCEGO

- spokojny - nosowy
- podekscytowany - sepleni
- powolny - chrapliwy
- szybki - głęboki
- cichy - przerywany
- głośny - przetyka ślinę
- śmiech - głęboko oddychał
- płacz - załamujący się
- normalny - podszywa się
- szczególny - akcent
- niewyraźny - brzmi znajomo
- wystraszony - inne

- JEŻELI GŁOS BRZMI ZNAJOMO, KOGO PRZYPOMINA.....
- ODGŁOSY W TLE:
 - uliczne - maszyny fabryczne
 - sztucze - zwierzęta
 - głosy - dobre połączenie
 - megafon - zakłócenia na linii
 - muzyka - połączenie lokalne
 - odgłosy domowe - połączenie zamiejscowe
 - silniki - budka telefoniczna
 - odgłosy biurowe - inne.....
- JĘZYK WYPOWIEDZI:
 - wykształcony - niezrozumiały
 - wulgarny - nagrany
 - nieracjonalny - ostrzeżenie było odczytane
 - obco brzmiący

UWAGI.....ZGŁOSZONO

DO.....DATA.....

NAZWISKO.....STANOWISKO.....

.....

NUMER TELEFONU, POD KTÓRY ZGŁOSZONO

.....

Załącznik nr 3.

Algorytm postępowania w przypadku przekazania informacji o podłożeniu urzędnika wybuchowego za pomocą poczty elektronicznej

1. Trzymaj tę kartkę przy komputerze.
2. Systematycznie odbieraj pocztę elektroniczną! W szczególności, gdy jej adresat podany jest do wiadomości publicznej.

3. Niezwłocznie powiadom administratora wewnętrznego systemu.

4. W przypadku przekazania informacji pocztą elektroniczną należy dążyć do uzyskania i zabezpieczenia następujących danych:

- wyeksportowanej pierwotnej wiadomości e-mail (u bezpośredniego adresata, a nieprzesyłanej dalej), którą można wyedytować w programie – kliencie poczty elektronicznej w postaci pojedynczego pliku (*.msg, *.e-mail, itp.).
- w przypadku braku możliwości wyeksportowania całej wiadomości do osobnego pliku, należy zabezpieczyć wyłącznie u jej adresata, oprócz treści samej wiadomości, „nagłówek rozszerzony wiadomości” (właściwości wiadomości, źródło wiadomości), czyli fragment wiadomości zawierający informacje dot. „drogi” przebytej przez e-mail, złożonej z adresów IP serwerów pocztowych wraz z dokładnymi datami, czasami, ze szczególnym uwzględnieniem stref czasowych,
- w przypadku wykorzystania do powiadomienia komunikatorów należy dążyć do ustalenia zakresu czasowego połączenia (wskazanie czasu trwania połączenia, konkretnej daty związanej ze zdarzeniem, konieczne w celu weryfikacji użytkownika i przypisywania nieużywanego konta nowym użytkownikom, jak ma to miejsce np. w Gadu-Gadu, czas logowania i wylogowywania), numeru użytkownika komunikatora, nazwy profilowej użytkownika – nick’a.

Załącznik nr 4.

Postępowanie w przypadku ujawnienia lub otrzymania przesyłki, mogącej zawierać urządzenie wybuchowe.

W przypadku ujawnienia/otrzymania podejrzanej przesyłki:

- **nie przemieszczaj jej (trzymaną delikatnie odłóż),**
- **nie ściskaj ani nie deformuj,**
- **opuść pomieszczenie,**
- **natychmiast powiadom przełożonych i Policję,**
- o wszystkich zastrzeżeniach, co do ujawnionej przesyłki należy niezwłocznie poinformować interweniującego минера – pirotechnika.